

Colecție de bune-practici ocupationale maghiare – slovace – române

---

EFOP-5.2.2-17-2017-00023 „De la munca
publică pe piața primară a muncii”

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Cuprins

Introducere.....	3
Bune-practici în Ungaria.....	4
Cserdi.....	4
Hajdúnánás.....	5
Ináncs	6
Kiskassa.....	7
Pocsaj.....	8
Tetétlen	9
Tiszagyulaháza.....	10
Trizs	11
Vásárosmiske.....	12
Bune-practici în Slovacia	13
Kolostor Rozsnyón (Monastery).....	13
Korompó.....	14
Oázis (Oază).....	15
Relevant.....	16
SOSNA.....	17
Sprissky Hrhov	18
Svatobor	19
Valaska (WASCO).....	20
Bune-practici în România	21
DIZAB-ROM.....	21
FELIX	22
Albă-ca-Zăpada.....	23
Recikli	24
SM Emmaus.....	25
STEA.....	26
Tămașda	27
Anexă.....	28

Introducere

Lucrări publice pentru piața primară a muncii EFOP-5.2.2-17-2017-00023 se concentrează pe instrumente active de politică a ocupării forței de muncă, inclusiv ocuparea forței de muncă publice. În cadrul proiectului, am vizitat 9 practici de angajare în domeniul public în Ungaria, precum am vizat inițiative de angajare de pe teritoriul Slovaciei și României, care ar putea fi adaptate ca o alternativă în timpul procesului de părăsire a domeniului forței de muncă publice.

Atât în Slovacia, cât și în România, există o instituție a ocupării forței de muncă publice, dar, în același timp, nu este foarte răspândită și nu poate fi numită de succes, deoarece oferă celor mai defavorizate straturi de persoane sarcini necalificate, de obicei întreținerea de zone publice, șanțuri de scurgere, toate acestea în schimbul ajutorului social. Din acest motiv, am căutat practici care să ofere forme complexe de angajare pentru aceeași clasă de oameni, care să-i ajute să depășească sărăcia și care ar putea fi adaptate cu succes pe piața muncii din Ungaria, atât angajații publici de lungă durată, cât și pentru cei care doresc să intre pe piața primară a muncii, dar sunt împiedicați în moduri diferite în a face acest lucru.

Colecția conține descrieri a 9 bune practici ocupaționale în Ungaria, 8 în Slovacia și 7 în România.

Pe lângă bunele practici colectate în timpul proiectului, au fost efectuate studii de caz în Ungaria și Slovacia, pentru cercetare. Diferențele fundamentale dintre cele două au fost după cum urmează:

(1) Bune practici.

- Scop:
  - a. Descrierea completă și succintă a programelor implementate
  - b. Stabilirea studiilor de caz (ceea ce trebuie solicitat într-un formular de interviu poate ajuta și la selectarea modelului)
- Formă: chestionar cu întrebări deschise
- Modul de adresare al unei întrebări: întrebare personală / completare personală pe hârtie / completare personală pe cale electronică - chestionarul urmează să fie proiectat în baza deciziilor luate

(2) Studii de caz

- Scop:
  - a. Prezentarea multilaterală a programelor
  - b. Prezentarea motivației participanților (organizatori, alți colaboratori, diverse straturi de persoane neangajate)
  - c. Rolul structurii(lor) de sprijin în implementarea programelor
  - d. Explorarea coerenței interne și a incoerenței programelor
  - e. Explorarea factorii care asigură sustenabilitatea programelor
- Realizare: interviuri semi-structurate + analiza datelor

Bune-practici în Ungaria

Cserdi

Localitatea Cserdi este situată în județul Baranya, la doar 20 km de Pécs, cu o populație de 420 de persoane, conform ultimelor date. Este o așezare mică tipică din Baranya, cu doar două străzi. Majoritatea populației este de etnie rromă, dar și unele familii germane au rădăcini aici. Cserdi a intrat în știrile naționale prin scăderea drastică a ratei criminalității locale, promovarea creșterii responsabile a copilului, eliminarea șomajului municipal și erupția programului de muncă publică pe piața primară a muncii, realizată în cazul multor rezidenți locali.

Cea mai mare forță de muncă din programul de muncă publică a fost de 121 persoane, în timp ce în 2019 au fost angajați doar 9 persoane. În 2016 și 2017, majoritatea populației muncitoare a satului lucra în continuare ca angajat public în programul agricol local (82 persoane în 2016, 45 în 2017). Au câștigat mai multe premii pentru produsele lor, cum ar fi gemul de ghimbir, cartofii peruani sau ghiveciul țigănesc vândut la borcan.

De la bun început, obiectivul conducerii municipale a fost să împiedice ca programul de muncă publică să fie o oportunitate de muncă permanentă în municipalitate, încercând astfel să dezvolte o economie care va deveni ulterior o adevărată afacere. În acest scop, municipalitatea și-a înființat propria societate cu răspundere limitată, care prelucrează și produce produsele locale. În prezent, este în proces de înființare un depozit de 250 m², cu un depozit frigorific atașat și o bază logistică, împreună cu furnizarea utilajelor de manipulare și ambalare necesare (stivuitoare simplu, stivuitoare pentru paleți, dispozitiv pentru pânză, ambalator de vid, dispozitiv de șoc, dispozitiv de înfoliere, sistem de aplicare coduri de bare). Produsele sunt transportate cu ajutorul unei autoutilitare frigorifice.

Centrul și-a oferit capacitățile de stocare și logistică a produselor fabricate în cadrul programului de muncă publică a așezărilor înconjurătoare, precum și a produselor locale și la scară mică din zonă, la prețul de cost al operatorului. În prezent, sunt angajați în producția de morărit, întreprinderea municipală având în angajare 13 persoane. Scopul este de a ajunge la un public mai larg cu mirodeniile și marinadele țigănești tipice, iar în acest sens negocierile sunt în derulare cu magazinele Lidl, Spar și Aldi. Ghiveciul țigănesc va fi disponibil în mai multe versiuni, de exemplu: în versiuni ușoare, puternice, vegetariene. Este important ca produsele să fie fabricate din materii prime de calitate și pe rafturi să fie așezate doar produse calitative.

Noua fabrică necesară în acest scop este în construcție, planurile au fost finalizate și este de așteptat să fie gata de punere în funcțiune în iulie 2020. Printre produsele sub marca C1, sunt fabricate și ambalate 258 tipuri de amestec de condimente, ghiveci și marinate pentru grătar. Dezvoltarea produselor a fost precedată de o cercetare de piață amănunțită și sunt lansate numai produse care nu sunt disponibile la alți producători.

De asemenea, va fi lansat un magazin web pentru produsele fabricate, care vor fi expediate la nivel național.

Hajdúnánás

Hajdúnánás este situat în județul Hajdú-Bihar, cu o populație de 17.172 locuitori (2015). Numărul actual de angajați în programul de lucrări publice este de 360 persoane, număr care scade de la an la an. Programul a oferit oportunități de angajare în așezare încă din 2010, peste 1000 de persoane fiind implicate inițial în diverse elemente ale programului. Cei 360 de angajați publici, care lucrează în prezent în 4 locații, sunt gestionați de o echipă administrativă formată din 14 persoane cu studii superioare (bacalaureat, diplomă), de asemenea angajați în muncă publică, care gestionează administrarea și documentarea programelor de muncă publică. Aceștia lucrează într-o clădire separată care a fost renovată anul trecut și este situată nu în apropierea clădirii municipale, ci în locația activităților agricole, făcând astfel mai ușoară viața participanților la program.

Majoritatea elementelor din program se desfășoară în Kendereskert, la marginea orașului, unde aproximativ 120 de animale, printre care niște târcate maghiare, mangalița, bivoli, vite gri, găini și iepurii sunt crescute de angajații publici, pe lângă cultivarea de cartofi, mazăre, salată, ceapă și alte legume utilizate în alimentația publică, în 5 corturi de folie. Aproximativ jumătate din legumele produse pot asigura alimentația publică pentru 2.000 de persoane, în timp ce cealaltă jumătate este vândută pe piața locală sau restaurantelor care își pot permite prețul organic al produselor cultivate.

Creșterea animalelor oferă spre alimentația publică câte o cantitate de carne în fiecare lună, restul se vinde pe piață și restaurantelor. În prezent, animalele sunt crescute doar pentru sacrificare, dar există, de asemenea, un plan de a construi o fermă de lapte pentru a produce și vinde brânză și lapte.

Carnea animalelor crescute în Kendereskert sunt afumate la măcelăria locală după sacrificare, iar localnicii pot cumpăra cârnați, slănină și unsoare gata preparate. În afară de măcelărie, în prezent este construită o hală frigorifică, iar municipalitatea intenționează să înființeze un abator, în viitorul apropiat, care să răspundă așteptărilor UE, astfel încât carnea să poată fi vândută în străinătate. Există, de asemenea, o casă de oaspeți în zonă, unde sunt așteptați copiii din grădinița locală și școala primară, pe timp de vară, pentru a cunoaște animalele din jurul casei și creșterea lor și pentru a vizita expoziția permanentă de istorie locală, care își așteaptă vizitatorii pe tot parcursul anului.

Scopul dezvoltării locale nu este doar creșterea veniturilor administrațiilor locale, ci și pregătirea celor care ocupă locuri de muncă publice pentru lucrări bazate pe piață și care ar dori să se angajeze în domeniul de economie socială. În plus, unul dintre obiectivele creșterii animalelor este să se consacre cel puțin o zi pe lună meselor sănătoase, dar ideal ar fi o dată pe săptămână, iar în acest scop, bucătăriile care servesc mesele (grădiniță, școală, azilul de bătrâni) să poată beneficia și de legume și animale produse/crescute în Kendereskert.

Municipalitatea este în măsură să mențină sistemul și să îmbunătățească elementele de program existente din ofertele anunțate în cadrul Programului operațional pentru dezvoltarea teritoriilor și așezărilor (TOP), însă încearcă să genereze și profituri pentru elementele de afaceri prin extinderea continuă.

Pe lângă activitățile de mai sus, angajații publici se ocupă și de întreținerea zonelor publice.

Ináncs

Ináncs este situat în județul Borsod-Abauj-Zemplen, la 35 km de Miskolc și la 7 km de centrul districtului Encs. În momentul de față, populația sa este de 1212 persoane. După schimbarea sistemului politic, șomajul a lovit masiv orașul, deoarece cea mai mare parte a populației a plecat să lucreze în fabricile din Miskolc. Primul program de lucru START din țară a început aici, în 2011, aducând un număr de angajați între 250 și 300 de persoane. Numărul persoanelor active care căutau de lucru era de 540 persoane la acea vreme. În plus față de subvențiile salariale, programul ar putea aplica și costuri materiale și s-a beneficiat de acest lucru pentru a crea un model bazat reciproc în această localitate.

Municipalitatea avea propriul său teren de pe atunci, care a fost extins între timp, acum extinzându-se pe 20 de hectare. Este utilizat în principal pentru culturi arabile, producție de nutrețuri și 5 hectare pentru producția de fructe. Horticultura are, de asemenea, sere și corturi de folie, care produc legume de bază, împreună cu plante cu întreținere redusă. Scopul este de a ajuta bucătăria publică ce asigură mese pentru 450 de persoane cu legume cultivate local. În prezent, aici se cultivă în principal morcovi, cartofi, gulie, ceapă, mazăre, salate, cu ajutorul muncitorilor publici. Pe alte terenuri, sunt cultivate grâul, porumbul și orzul și sunt depozitate într-o instalație auto-construită de depozitare a culturilor. În livadă se cultivă vișine, pere, mere și piersici și sunt folosite pentru a face compoturi și gem de masă. Din fructele rămase se prepară pălincă. Surplusul produselor este vândut populației locale la magazinul social local.

Pe lângă legume și fructe, încearcă să ofere carne și ouă bucătăriilor instituțiilor locale. Furnizarea continuă a ouălor este asigurată de 300 de găini crescute în curte, iar ouăle sunt folosite pentru aluat la fabrica de paste. Ferma de porci are 25 de scroafe și câțiva masculi. Purceii sunt plasați în cotețe special construite de personalul programului. Întrucât nu există niciun abator în așezământ, animalele destinate sacrificării sunt transportate într-o altă așezare și sunt returnate sub formă de jumătăți de porc care sunt deja procesate local. Gunoii de grajd organic provenit de la creșterea animalelor este utilizat în terenurile arabile.

Pe lângă lucrările agricole și produsele rezultate din acestea, municipalitatea produce și elemente din beton, în primul rând pentru uz propriu, rezolvând astfel drenarea apei interne și a apei pluviale din așezământ. De asemenea, se fabrică elemente pentru trotuare și s-au construit deja 3,5 km de drumuri în sat. În plus, au fost pavate zone publice și parcuri. Surplusul este vândut altor municipalități. De asemenea, se ocupă de renovarea clădirilor, restaurarea primăriei, școlii, grădiniței, centrului comunitar și a centrului de sănătate.

Se consideră că este important ca tinerii să rămână în localitate, oferind pentru 8 tineri muncă publică dacă examenul lor de limbă străină a fost un obstacol în calea absolvirii și obținerii unei diplome. Aceștia lucrează în biblioteca comunitară și în centrul comunității, studiind pentru examenul de limbă străină.

Ca urmare a implementării cu succes a programului de lucrări publice, Ináncs a fost exclus din zonele defavorizate, deoarece cei trei indicatori ai localității sunt peste nivelul minim (infrastructură, ocuparea forței de muncă, indicatorul economic (capacitate de impozitare)), astfel că au pierdut mai multe surse de licitație.

Kiskassa

Kiskassa este o localitate din județul Baranya cu doar 282 de locuitori. Este un sat de fundătură, nu are un trafic de trecere.

Numărul actual de angajați în programul de muncă publică este de 3 persoane, în timp ce în 2012 erau 35 persoane angajate.

În cadrul localității se fabrică produse din lemn în cadrul unui program de lucru public, lucru unic în zonă, deoarece, în mod uzual, nu mai este tipică crearea de valori.

De la bun început, localnicii se gândeau la lucrări de creare a valorii, zonele municipale fiind mici pentru producția agricolă, mașinile nu erau disponibile și pe terenurile existente era deja cultivată lavanda. Apoi a venit ideea de a fabrica produse din lemn. La început, au confecționat mobilier de grădină „rustic”, pentru că nu aveau decât o freză de mână, un ferăstrău de stilizare, și o răchită. De atunci, și-au modernizat mașinile prin achiziționarea de instrumente furnizate prin Programul de Lucrări Publice. Lemnul este procurat de la Mecsekerdő Zrt. Un aspect important în alegerea și ocuparea locurilor de muncă este acela că femeile muncitoare nu pot îndeplini sarcini care necesită o muncă manuală mai grea, în timp ce numărul de bărbații care muncesc în prezent numără doar o singură persoană. Acești 3 angajați nu sunt așteptați să revină pe piața primară a muncii (datorită vârstei, școlii primare incomplete, copiilor mici avuți în întreținere).

În programul de muncă publică, se consideră importantă pregătirea pieței muncii (începerea la termen, executarea precisă a muncii) pentru a pregăti oamenii pentru piața primară a muncii. Toți cei care au lucrat până acum nu au renunțat, toată lumea muncește.

Produsele pot fi comandate pe pagina web a localității, în plus localnicii împart fluturași, participă la Târgul Adventului, produsele fiind răspândite și prin cale orală. De asemenea, execută comenzi individuale, de ex. în vinării, fântâni decorative, plăci informative, stații de autobuz, monumente memoriale, acoperișuri pentru capele, etc. Nu își fac publicitate foarte mare, deoarece capacitatea celor 3 persoane este limitată.

Există o legătură și cu programele de lucru publice din jur, dar acestea nu produc sau furnizează, astfel încât nu s-a dezvoltat niciun comerț de schimb. Fabrică produse inovatoare, pe care alții le copiază.

În plus față de produsele vândute, produsele din lemn sunt donate și rezidenților locali la Festivalul Luminii organizat anual (18-20 august) (categorii: curtea cu cele mai multe flori, 10 ani de angajare continuă, copiii scriu un jurnal de lectură pentru promovarea bibliotecii locale).

Municipalitatea aplică și pentru o mulțime de lucrări publice (renovare de drum, excursii).

Pocsaj

Pocsaj este situat în județul Hajdú-Bihar cu o populație de 2642 persoane (2015). Numărul actual de angajați în programul de lucrări publice este de 205 persoane, număr care scade de la an la an. Programul oferă oportunități de angajare în localitate încă din 2011, care este singura opțiune pentru cei care nu doresc să facă naveta într-o altă localitate sau nu au calificările și abilitățile cerute de piața primară a muncii.

În prezent, există mai multe activități în cadrul Programului de lucru public. Toate activitățile pentru care au putut să creeze condiții și să găsească forță de muncă, au fost incluse în program.

La începutul programului, instruirile au fost legate de diferite domenii de activitate în care angajații ar putea dobândi abilități profesionale de bază. După aceea, transferul de cunoștințe are loc deja în timpul activității. Există multe domenii diferite de muncă în această localitate.

Atelierul de fierărie angajează în prezent 2 persoane și produce diverse produse din fier forjat, în principal standuri de flori. Produsele finite sunt livrate către un magazin din Berettyóújfalu, dar sunt vândute și la nivel local. Sunt angajate 2 persoane în producția de măști de tătarcă iar materiile prime sunt produse individual. O persoană este implicat în pregătire, cealaltă în cusut. Există o cerere constantă pentru acest tip de măști.

În prezent, legumele sunt cultivate în 5 corturi de folie, majoritatea fiind utilizate în alimentația publică și o porție mică sunt vândute. Legumele rămase sunt prelucrate de fabrica de murături și sunt înghețate pentru utilizare ulterioară. În fabrica de prelucrare a legumelor se prepară, de asemenea, boia de ardei roșu, deshidratează planta este în mare parte uscată și apoi trimisă unui mic antreprenor care finalizează procesul de uscare și macină ardeii, iar boiaua pudră rezultată este apoi ambalată aici la Pocsaj.

Programul se ocupă și de cultivarea câmpului, de ex. tătarcă utilizată pentru măștile amintite anterior, dovleac pentru producția de ulei de semințe de dovleac și alte legume, cum ar fi: cartofi, broccoli, iar în ceea ce privește creșterea animalelor, amintim capre, oi, porci și găini. Laptele este cumpărat și prelucrat de producătorii de brânzeturi, iar din o parte din ouă sunt făcute paste uscate.

Multe produse artisanale sunt incluse în programele de lucrări publice. În atelierul de olărit, sunt fabricate diferite vase de gresie și sunt produse și plăci de aragaz. În atelierul de împletit coșuri, sunt fabricate diferite tipuri de coșuri folosind tehnici tradiționale. Atelierul de țesut produce covoare și protecții pentru perete. Dimensiunile sunt date în avans, dar modelele și culorile sunt create sau personalizate în mod liber, sau, se lucrează pe comandă.

Întreținerea zonelor publice și îndeplinirea sarcinilor de gestionare a apei se realizează, de asemenea, în cadrul unui program de lucrări publice.

Tetétlen

Tetétlen este o așezare din județul Hajdú-Bihar cu o populație de 1442 de locuitori. Istoricul programului de lucru public implementat de localitate datează din 2012, fiind început în cadrul proiectului pilot Start pentru micro-regiuni. Programul de lucru public angajează în prezent 127 de persoane, în diverse locații.

La dezvoltarea activităților, a fost important să se implice mai mulți solicitanți de locuri de muncă în activități care creează valori, deoarece cei care nu pot găsi un loc de muncă în așezământ vor putea face naveta în localitățile vecine Földes, Kaba sau Püspökladány. În localitate nu există gară sau serviciu de autobuz direct către Debrecen, situat la 50 km distanță.

Printre activitățile agricole, cultivarea și prelucrarea cătini este una dintre principalele activități, cultivarea și recoltarea fiind realizate manual. De asemenea, se dezvoltă constant produse noi. În magazinul local "Tetétlen Kincsei (Comorile localității Tetétlen)" se vând produse finite, care sunt comercializate și în târgurile de produse locale. Pe parcursul dezvoltării de produse, a fost stabilită și cooperarea cu mai multe municipalități. Printre activitățile agricole se numără creșterea de ovine și producția de legume, unele dintre ele fiind prelucrate la nivel local, utilizate în alimentația instituțiilor localității și vândute în magazinul model.

În mod obișnuit, răsadurile sunt crescute în corturi de dolie, cu o medie de 20 de persoane care lucrează în program.

Există trei ferme de struți, unde sunt sacrificate păsări crescute până la greutatea de 110 kg, din păsări mici aduse de la Kiskunhalas și sunt apoi vândute și expediate în baza contractelor cu cumpărătorii slovaci, italieni și francezi. Cererea este mai mare decât pot satisface muncitorii, așa că mai este loc pentru extindere. Creșterea de struți și-a îndeplinit speranțele, asigură loc de muncă pentru 6 persoane din așezare, iar din încasări se pot efectua diverse dezvoltări în localitate (de exemplu: construirea drumurilor, renovarea clădirilor).

În cadrul activităților meșteșugărești lucrează 5 persoane implicate în fabricarea de brichete de hârtie și patru persoane lucrează în atelierul de țesut. Brichetele sunt folosite în localitate, diferitele covoare realizate în atelierul de țesut sunt vândute la magazinul local de produse și la târguri, fiind făcute și la comandă. Măturile de diferite dimensiuni și lumânările decorative de diferite forme și culori, executate de către 5-5 persoane, sunt vândute la magazinul local de produse sau la târguri.

Croitoria angajează 6 persoane și produce diverse produse pentru uz casnic, de exemplu: lenjerie de bucătărie, perne pentru scaun, gențițe. Pe de o parte, produsele sunt vândute instituțiilor locale și, pe de altă parte, sunt distribuite prin alte canale de vânzare - magazinul local de produse și târguri.

În mod obișnuit, atelierul de tâmplărie satisface nevoile locale, unde mobilierul și accesoriile sunt făcute la comanda instituțiilor locale, iar programul de lucru public poate angaja 5 persoane aici.

Tiszagyulaháza

Tiszagyulaháza se află în cartierul civil al județului Hajdú-Bihar. Este un sat micuț cu doar 729 de locuitori. Localitatea și-a început activitățile actuale de lucrări publice în 2016, înainte fiind angajată în principal în lucrări agricole. Numărul actual de angajați în programul de lucrări publice este de 30 persoane, în diverse locații.

Următoarele activități se desfășoară în localitate, în cadrul ocupării forței de muncă publice: o fabrică de beton care angajează 15 persoane, activități de bucătărie care produc produse de marcă Tisza Íze (Gustul râului Tisza), un atelier de croitorie, o tâmplărie, cultivarea plantelor agricole și grădinăritul de flori.

Grădinăritul de flori a fost inclus în activitățile de angajare publică din 2013 și este unul dintre cele mai de succes sectoare din localitate. Cele 22 soiuri de flori sunt cultivate în 4 corturi de folie cu ajutorul a 15 persoane. (Al patrulea cort a fost înființat din suma de 4 milioane HUF câștigată prin Programul de bune practici al administrației locale.) Florile sunt cultivate în sol de calitate superioară și cu nutriție și atenție specială, decorând așezările mult timp. Programul se concentrează asupra plantelor care necesită o atenție relativ mică după plantare și nu sunt predispușe la supra-udare sau eventual la udare rară - acestea sunt așa-numitele „flori municipale”, după cum le numește managerul de program.

Florile sunt achiziționate de mai multe municipalități de la Tiszagyulaháza și servesc, de asemenea, ca fond de înlocuire - în schimbul florilor, orașul primind bănci în aer liber, jardiniere și suporturi pentru biciclete.

De asemenea, în grădinăritul de flori, sunt cultivați ardeii iuți (chili), care stau la baza mărcii Tisza Íze, din care sunt preparate sosuri de diverse intensități și arome, în sticlele fabricate de mână. Inițial, doar crema de ardei a fost preparată în cadrul Programului de Muncă Publică și Specialități Locale, dar acest lucru nu a fost considerat suficient de competitiv de către primar, deoarece aproape toate localitățile au produs cremă de ardei în acea perioadă. Acesta a fost motivul pentru care trebuia făcut ceva mai special - deci alegerea a fost pentru ardei iute (chili). Sosurile sunt preparate de 2 persoane, în bucătărie; pe de o parte, pentru că este o activitate sezonieră, iar, pe de altă parte, cantitatea de plante cultivate nu este suficient de mare pentru a începe producția în masă, sosurile sunt distribuite mai ales sub formă de cadouri sau vândute la târguri.

Atelierul de cusut angajează, de asemenea, 2 persoane, realizând în principal motive populare, șorțuri, binecuvântări pentru case și șorțulețe cu figurine chili. Produsele sunt disponibile în principal la expoziții, târguri și prezentări de produse, iar scopul lor principal este de a promova diversitatea așezării.

Activitatea fabricii de beton este un alt punct de reper al localității Tiszagyulaháza, pe lângă grădinăritul de flori. Fabrica angajează 15 persoane, care se ocupă în principal de piatră de pavaj. Pietrele de pavaj sunt utilizate în principal pentru dezvoltarea așezării, dar sunt, de asemenea, produse pentru vânzare, dacă este necesar. Din pietrele realizate aici au fost renovate spațiile publice ale așezării și împrejurimile clădirilor sale publice, cum ar fi Centrul de Sănătate și Casa de Cultură..

Trizs

Trizs este o localitate situată în apropiere de Aggtelek, la doar câțiva kilometri de granița cu Slovacia și are o populație de doar 213 de persoane. Numărul actual de angajați în programul de lucrări publice este de 12 persoane, număr care scade de la an la an. Programul a oferit oportunități de angajare din 2011, cu cel mai mare număr între 2011 și 2014, cu 40 de persoane implicate în diverse elemente ale programului.

Inițial, activitățile de angajare ale municipalității includeau activități de beneficiu public și lucrări publice, în principal legate de îngrijirea localității, iar la începutul programului pilot START au început să cultive grădini de legume, fructe și plante furajere și creșterea animalelor.

Cooperativa locală socială Trizsi Ízek (Gusturile localității Trizs) a fost fondată în 2015 special pentru a fabrica un produs local. Angajații, în afară de managerul de proiect, provin din angajare publică și în prezent sunt angajate 6 persoane din surse de licitație.

La început, obținerea licențelor necesare activităților de producție alimentară a fost cea mai dificilă parte, deoarece fabrica de procesare a cooperativei a fost construită din surse de licitație și a primit ajutor de stat. Cooperativa socială cumpără fructe din programul de muncă publică și face gemuri, siropuri, marmelade și suveniruri, în propriul atelier.

Cooperativa se caracterizează prin arome speciale, combinații de gusturi de exemplu: pere cu ciocolată albă, gem de vișine de mac cu semințe de mac alb și albastru, vișine cu rom, gem de zmeură și nucă de cocos, sirop de scroambă etc., dar uneori și sirop de pin. Toți angajații erau anterior angajați în sectorul public, selecția lor s-a bazat pe angajamentul dovedit, pe dorința lor de a se dezvolta (toți angajații au luat parte la un curs OKJ de procesare a fructelor), iar managerii cooperativei și-au continuat propria pregătire.

Programul a fost adoptat de mai multe localități din zonă.

Municipalitatea caută oportunități de dezvoltare atât în vânzări, cât și în implementare. Din punct de vedere al vânzărilor, pe lângă magazinul de modele cooperatiste, există un magazin mobil care ajută la extindere; în Aggtelek, la intrarea în Peștera Baradla, pe plan local și în satele din apropiere, se pot achiziționa produse de triaj, însă, datorită îndrumării OFA, au venit în contact cu un specialist care a ajutat la stabilirea unui parteneriat cu o delicată din Debrecen, specializată exclusiv în vânzarea de produse alimentare preparate manual.

Scopul este de a continua extinderea și de a face afacerea durabilă. Un factor important de motivație pentru ocuparea forței de muncă publice este și faptul că există un loc în care angajații bine plătiți pot beneficia de salarii mai mari decât cele furnizate prin programul de angajare publică.

Pe lângă activitățile de mai sus, angajații publici întrețin și zonele publice.

Vásárosmiske

Vásárosmiske este situat în districtul Sárvár, cu o populație de numai 395 de persoane. Ocuparea forței de muncă în regiune este scăzută, așa că am căutat bune practici de angajare și nu publice. Caritatea Eparhială din Szombathely, care acoperă județele Vas și Zala, se ocupă cu mulți solicitanți de locuri de muncă care, dintr-un motiv oarecare, au fost excluși de pe piața primară a muncii și, din cauza problemelor lor, nu sunt potriviți pentru majoritatea lucrărilor municipale de întreținere sau administrative în ocuparea forței de muncă publice. Oferă, în primul rând, muncă pentru solicitanții cu boli mintale sau cu handicap, în mai multe locații din județ.

Casa Lavanda (Levendula-ház) a intrat în funcțiune în 2010, după renovarea unei clădiri parohiale neutilizate. În casa care funcționează ca angajator cu normă întreagă, au fost plantați mai întâi 7.000 și apoi cu 12.000 de puieți de lavandă aduși din Tihany, cu 50 de persoane implicate în îngrijirea, procesarea și producerea lavandei. Alte 40 de persoane sunt angajate la o companie cu sediul în Celldömök în cadrul angajării în reabilitare, care se ocupă de demontarea și reutilizarea pieselor IT din Austria, timp de 4 ore pe zi. Lavanda este folosită pentru a confecționa diverse produse artisanale, perne și parfumuri, dar angajații confecționează și marionete, sau ei înșiși țes și coase perne și pungi. În plus față de lavandă, parohiile locale și din apropiere sunt aprovizionate cu vafe.

Kemenespálfá este o așezare mică, cu o populație de 353 de locuitori, la 17 km de Vásárosmiske. Și aici, Caritatea a stabilit un angajator într-o clădire nefolosită a bisericii. Aici se pot angaja 40 de persoane care, pe lângă participarea la îngrijirea de zi, realizează diverse obiecte de artizanat și prelucrare a pielii. Ani de zile au colaborat cu IKEA pentru asamblarea lămpilor, dar această activitate a încetat în ianuarie a acestui an din cauza închiderii fabricii din Szarvas. Muncitorii au plantat 160 de pruni în zona din spatele clădirii, preparând din recoltă gem și pălincă.

În septembrie 2014, s-a deschis Casa cu plante medicinale și Grădina Kneipp Szent Miklós, la Ölbő, cu scopul principal de a aproviziona cu plante medicinale Casa de Ceai din Castellum, deținută de biserică, și, în al doilea rând, de a crea o grădină unde vizitatorii să poată face cunoștință cu o alimentație sănătoasă și să se relaxeze. Inițial ierburile au fost colectate din grădinile parohiale, iar în prezent în grădină există zeci de specii de plante pe sute de tulpini.

Plantele sunt îngrijite și gestionate de persoane cu dezabilități sau boli mintale care, între timp, au finalizat cu succes mai multe calificări, precum: procesarea de fructe sau cultivarea de plante medicinale sau ierburi aromatice. Produsele uscate la mansardă sunt procesate în amestecuri de ceai, pungi parfumate și miere aromată, ori siropuri (roiniță, lavandă etc.), dar sunt transportate și la o fabrică de gemuri din apropiere. Majoritatea produselor sunt cumpărate de Casa de Ceai Castellum, dar există și o sală de expoziții unde vizitatorii pot cumpăra produse locale. Situată la doar două străzi de la Casa cu plante medicinale de la marginea opusă a satului, livada Sfânta Anna (Szent Anna) este folosită pentru procesarea fructelor produse în locurile de caritate din apropiere și este vândută sub formă de gem. În prezent, la sediul secundar sunt angajate 3 persoane, acestea fiind în trecut dependente, bolnave mintal sau cu un handicap. Procesatorul produce în fiecare an mai multe tone de fructe, funcționând în forma sa actuală din 2017.

Bune-practici din Slovacia

Kolostor Rozsnyón (Monastery)

În Rožňava, a început o colaborare la nivel de oraș în 2018, în fosta clădire a mănăstirii franciscane. Clădirea deținută de oraș a fost pusă la dispoziția ONG-urilor locale și întreprinderilor sociale, a căror sarcină a fost promovarea produselor locale, renovarea clădirii, dezvoltarea unui spațiu comunitar și revitalizarea vieții culturale locale.

Situată în centrul orașului, clădirea găzduiește magazine, birouri și piețe pentru întreprinderile mici locale, ONG-uri, asociații, grupuri informale și persoane fizice. Scopul este ca aceste inițiative să găsească puncte de acces comune, să lanseze proiecte comune, să se completeze reciproc și să organizeze evenimente comune pentru populația locală.

Deși nu este o inițiativă specifică în scopuri de angajare, legislația slovacă privind ocuparea forței de muncă publice recunoaște, de asemenea, voluntariatul ca instrument activ al pieței muncii, sprijinind astfel implicarea voluntarilor în diverse organizații și inițiative în cadrul legii privind ocuparea forței de muncă publice.

Implicit, există un magazin de cusut în cadrul clădirii care reciclează surplusul de materiale textile și face piese unice de design, o mini-bibliotecă și o cafenea, o librărie, birouri ale multor organizații non-profit, culturale, sociale și turistice, un studio, spații pentru artiștii locali, precum atriumul care servește ca loc pentru concerte la scară mică și spectacole teatrale.

Organizațiile și întreprinderile din mănăstire ar dori să se poată alătura altor inițiative similare, cum ar fi Košice Tabačka din Košice, Breznianska Bombura sau Žilina. Toate sunt inițiative similare, oferind oportunități de cooperare, evenimente comune și proiecte pentru inițiative locale.

Inițiativa Rožňava nu are ca scop obținerea de profit, ci mai degrabă construirea rețelelor comunitare locale, promovarea voluntariatului și susținerea accesului pe piață a produselor locale. Organizațiile care operează în mănăstire sunt finanțate prin oferire de subvenții, de exemplu prin Fondul Norvegian, prin subvenții UE, dar primesc și sprijin municipal. Un element important de sprijin este Programul de voluntariat Erasmus +, deoarece organizațiile non-profit trebuie să poată oferi lucrări de reparație și reconstrucție în sistem de voluntariat și să poată reconstrui spațiile închiriate din resursele proprii, ceea ce poate reduce chiria.

Finanțarea externă, succesul cafenelei locale și a librăriei, donații fiscale, donații, actele de caritate corporative și sprijinul din partea populației locale sunt toate condițiile necesare pentru sustenabilitatea tuturor activităților lor.

Korompó

Întreprinderea socială care operează în Korompó și-a început funcționarea în 2018, cu scopul de a integra grupuri sociale locale și din zonă defavorizate. Asociația de perspectivă L'udia care operează "Serviciile complete pentru grupuri de persoane defavorizate", funcționează din 2003 în Korompó și în zona din jur, și se concentrează pe grupuri de cetățeni defavorizați și excluși social, în special pe cei care trăiesc sub pragul sărăciei, persoane în vârstă și persoane cu dizabilități, persoane fără adăpost, copii abandonati și abuzați.

Asociația poate angaja 10-20 solicitanți de muncă pe termen lung și persoane cu dizabilități cu normă întreagă. De asemenea, li se oferă consiliere socială și pregătire pentru adulți, orientată spre dezvoltarea de abilități și competențe care pot fi aplicate la locul de muncă și pregătirea pentru procesele de muncă la locul de muncă. Asociația consideră că sarcina principală a întreprinderii sociale este dezvoltarea complexă a angajaților și a mediului lor și pregătirea acestora pentru ocuparea forței de muncă pe piața primară a muncii.

Pentru a face acest lucru, ei colaborează cu o serie de organizații locale, se consultă cu municipalitatea, angajatorii locali și din vecinătate, întreprinderile, stabilind de ce fel de forță de muncă ar avea nevoie și oferă locuri de muncă practice pentru solicitanții implicați în proiect. Instruirea este, de asemenea, adaptată la nevoile angajatorilor disponibili, asigurând astfel ocuparea forței de muncă.

Scopul declarat al întreprinderii sociale este nu numai să se dezvolte, ci și să creeze locuri de muncă locale în localitate și în mediul imediat, prin urmare, nu numai că primește din proprie inițiativă solicitanți de locuri de muncă aflați în poziție marginalizată, ci ajută și alte organizații să-și înființeze propria afacere.

Desigur, problema integrării grupului țintă implicat în proiect reprezintă o problemă (pregătire școlară scăzută, lipsa socializării muncii, îngrijirea copilului și reconcilierea muncii, gestionarea întârzierilor, lipsa activităților de petrecere a timpului liber în cadrul comunității, ceea ce consolidează, de asemenea, motivația scăzută de a se angaja în orice activitate activă, dependența de ajutorul de stat, etc.). O altă problemă este sensibilizarea angajatorilor din apropiere față de grupul țintă, deoarece locația lor este împiedicată și de atitudinile discriminatorii. Prin urmare, asociația încearcă să stabilească o cooperare pe termen lung cu instituțiile de angajare, să le pregătească pentru caracteristicile forței de muncă ce urmează să sosească și să le sensibilizeze față de situația grupurilor defavorizate și față de diferențele de socializare.

Oázis (Oază)

Inițiativa denumită ”Agricultura de îngrijire! a fost lansată în 2006 în Košice, ca parte a inițiativei bisericii non-profit Oáza-nádej pre nový život, cu sprijinul municipalității Košice. Programul este în primul rând o activitate de caritate și își propune să reintegreze în comunitate și în lumea muncii acele grupuri care sunt excluse din aceste zone, ocupându-se în primul rând de persoanele fără adăpost.

În 2008, municipalitatea Košice a pus la dispoziția inițiativei un complex de clădiri și un teren aferent în suprafață de 4 hectare, care a fost lăsat mult timp necultivat, pe care se găseau și sere deteriorate. Aproximativ 200 de persoane fără adăpost participă la îngrijirea pământului, la restaurarea serelor și la cultivarea legumelor, fructelor, florilor și ierburilor.

Obiectivele actuale sunt de a restaura serele din zonă care nu au fost încă renovate, de a crea sere încălzite pentru a promova creșterea răsadurilor, de a extinde producția de plante și flori, de a crea locuri de muncă pentru clienți și de a începe producția de cașcaval (brânzeturi).

Pe lângă persoanele fără adăpost, programul include clienți alcoolici, cu tulburări mintale, pacienți cu boli oncologice, persoane cu dizabilități, prizonieri și foști locuitori din orfelină. Un număr semnificativ de clienți sunt de origine rromă. Aproximativ 10 persoane fără adăpost lucrează în sere și parcele sub supravegherea unui grădinar profesionist. De asemenea, mulți clienți ajută la îngrijirea animalelor (creșterea găinilor, oilor, caprelor, măgarilor, vacilor). Pe lângă grădinarit, inițiativa include și un adăpost pentru câini, iar câinii servesc un scop terapeutic în reabilitarea clienților.

Scopul proiectului este de a restabili și menține socializarea la locul de muncă, de a învăța cum să muncească eficient și de a dezvolta abilitățile de comunicare. Clienții sunt, de asemenea, implicați într-o serie de fluxuri de lucru, inclusiv săparea a trei puțuri din zonă, reparații de echipamente de irigare, panouri solare și instalarea altor sere, cultivarea plantelor și îngrijirea animalelor.

În timp ce activitatea de grădinarit face parte în primul rând dintr-un proces de terapie socială, ea promovează și produsele locale, iar inițiativa sprijină și alte produse locale. În afară de municipalitate, se primește finanțare de la sponsori, companii și organizații non-profit, subvenții din proiecte și de la Ministerul Finanțelor din Republica Slovacă. Inițiativa angajează 4 muncitori și mulți voluntari pentru a ajuta clienții cu îndatoririle administrative, accesul la îngrijiri medicale, consiliere în căutarea unui loc de muncă și activități terapeutice. Medicii, grădinarii, cei de la protecția animalelor și asistenții sociali îi ajută pe localnici cu o expertiză exterioară.

În 2015, au fost cultivate peste 4,5 tone de legume, dintre care aproximativ 3 tone au fost oferite nevoiașilor. Legumele rămase au fost consumate individual sau vândute. Programul a ajutat un total de 25 de familii defavorizate prin donații de alimente. Programul este un succes, deoarece mulți clienți învață să lucreze din nou, să își asume responsabilitatea pentru munca lor și să obțină motivație pentru a se reloca și a începe o viață nouă.

Relevant

Proiectul Atelier pentru viață (*"Műhely az Élethez"*) a fost lansat în 2018 de organizația RELEVANT Non-Profit. Proiectul din Eperjes (Prešov) angajează 3 tineri orfani din casa de copii, pentru a crea obiecte promoționale și religioase în cadrul unui loc de muncă protejat.

Scopul atelierului este de a ajuta tinerii defavorizați să dobândească abilități care pot fi utilizate pe piața muncii și să dezvolte competențe cheie, astfel încât să poată găsi ulterior un loc de muncă pe piața primară a muncii. Pentru tineri, aceasta este o etapă de tranziție între șomaj și angajare permanentă. Organizația își propune să creeze un atelier creativ durabil, care să le permită mai multor tineri să înceapă o carieră.

Organizația a stabilit un parteneriat cu Serviciul de Asistență al Bisericii Evanghelice Lutherane din Augsburg, care oferă în primul rând diverse servicii persoanelor în vârstă (pentru persoanele singure sau cele suferinde de boli de lungă durată, persoane cu dizabilități, pentru rudele acestora și lucrătorilor de îngrijire specializată, care, în primul rând, prestează servicii de îngrijire la domiciliu).

Scopul cooperării este de a asigura comercializarea serviciilor și produselor prin marketing și comerț electronic specializat și, de asemenea, de rezultat să beneficieze și tinerii care lucrează în atelier, ajutându-i astfel să își creeze un trai.

Tinerii care lucrează în atelier lucrează, de asemenea, cu specialiști în imprimerie și graficieni și sunt implicați în tipărirea, editarea, tăierea și sortarea, ambalarea și distribuirea materialelor partenerilor. În același timp, nu se implică numai în imprimare, ci sunt implicați și în procese de proiectare creativă, precum și în producția de articole de artizanat, săpunuri și bijuterii.

Proiectul include, de asemenea, un manager de proiect și supervizori de procese meșteșugărești care supraveghează pregătirea și formarea inițială a noilor angajați. Nu va fi pus în aplicare niciun program complex de formare pe parcursul proiectului, dar vor putea participa la aplicații Erasmus + pentru schimburi de bune practici.

În prezent, ocuparea forței de muncă este asigurată din fonduri UE, dar se străduiesc să creeze o companie profitabilă după încheierea subvenției.

SOSNA

Centrul Ecologic SOSNA Ecocentrum din Hernádszentandrásban (Druzstevna pri Hornade), în 2018, în baza Legii ocupaționale 5/2004, paragraful 52, a asigurat servicii de voluntariat pentru 3 persoane. În conformitate cu legislația slovacă, serviciul voluntar este o formă de activare pentru solicitanții de locuri de muncă, cu scopul de a oferi voluntarilor experiență practică adaptată nevoilor pieței muncii.

În timpul voluntariatului, organizația gazdă poate oferi asistență șomerilor, persoanelor cu dizabilități, imigranților, prizonierilor, consumatorilor de droguri și altor persoane dependente și familiilor acestora, în conformitate cu legea. Serviciile pot fi furnizate de organizație în domeniile afacerilor sociale, sănătății, educației, culturii, sportului, conservării mediului natural, patrimoniului cultural, organizării de evenimente culturale sau caritabile, protecția consumatorilor și, eventual, PR.

SOSNA cooperează cu o serie de organizații non-guvernamentale, în principal cu cele care se ocupă de protecția mediului, conservarea patrimoniului cultural și educația.

Voluntarii sunt angajați în primul rând în grădinărit (cultivarea legumelor, ierburilor medicinale, condimentelor), dar voluntarii pot învăța și despre dezvoltarea durabilă, soluții de economisire a energiei și construcții de spații verzi.

Întrucât SOSNA este o organizație non-guvernamentală cu un număr redus de personal, un număr de 3-4 persoane sunt responsabile de activitatea de zi cu zi, coordonând în primul rând sarcinile organizatorice, administrative și cele necesare pentru activitatea zilnică. Organizația strânge fonduri pentru a-și susține activitățile prin licitații, subvenții, organizarea de evenimente și oferte de donații.

Fiabilitatea și motivația sunt principalele considerente atunci când sunt aleși voluntari. Voluntarii sunt selectați din populația locală, în funcție de situația lor financiară, dar este important să fie, de asemenea, capabili să lucreze independent, să fie interesați de locul de muncă și să poată fi educați. Acestora li se încredințează în principal lucrările de grădinărit de bază, cum ar fi tăierea, irigarea, întreținerea zonelor și curățarea.

Menținerea motivației este considerată a fi principalul aspect pozitiv al programului, voluntarii fiind cu adevărat mândri de munca depusă și rezultatele pe care le-au obținut, acest lucru sugerând că se vor putea angaja pe piața primară a muncii imediat ce vor avea ocazia.

În același timp, organizația consideră că este nevoie de o planificare și instruire financiară pe termen lung pentru voluntarii defavorizați, pentru a atinge în mod eficient scopul inițial al programului și pentru a-i plasa pe voluntari pe piața locurilor de muncă.

Întrucât proiectul depinde în mare măsură de subvenții, ar trebui incluse și alte surse de angajare.

Sprisky Hrhov

Cooperativa socială municipală din Görgő și-a început activitatea în 2000 și a devenit în scurt timp una dintre cele mai cunoscute practici ocupaționale din țară. Au fost realizate numeroase dezvoltări în așezare, precum distileria municipală, producția de brichete și pelete municipale, uscătorii de ierburi medicinale și ceaiuri, construcții noi, stupi de albine, închirierea de utilaje, funcționarea bazinelor de înot, închirierea de tractoare pentru munci agricole și vânzarea de produse locale.

O medie de 82 de persoane participă la aceste activități anual, dintre care aproximativ 50 au fost angajați permanent pe piața muncii în ultimii 10 ani.

Obiectivul inițiativei este de a face ca solicitanții de locuri de muncă pe termen lung, în primul rând cei de etnie rromă, să lucreze, să revină în lumea muncii și să dobândească abilitățile și calificările necesare pentru muncă.

Localitatea a dezvoltat, de asemenea, o cooperare cu alte municipalități, companii locale, magazine și întreprinderi, dar și profesorii de la Universitatea din Bratislava ajută, de asemenea, la formarea și consilierea antreprenoriatului social. Cooperativa organizează, de asemenea, instruirii cu o durată de 5 zile pentru primarii satului, dar și angajații satului pot participa la cursuri.

Fondurile pentru operațiune sunt acoperite în principal de veniturile cooperativei, celelalte venituri ale așezării sunt rare, iar aproximativ 53% din populație sunt șomeri de lungă durată.

Succesul programului se datorează în principal faptului că situația celor de etnie rromă care trăiesc în locuri segregate și care își găsesc greu de lucru, s-a îmbunătățit substanțial - șomajul a dispărut aproape în totală măsură în așezământ, toate familiile au acces la locuințe adecvate, apă caldă, facilități de duș și și-au construit propriile case, pe care le simt ca fiind proprii și au grijă de ele. În plus, oamenii care lucrează aici au găsit oportunități de angajare pe termen lung la antreprenori privați și companii locale.

Inițial, desigur, a fost o problemă activarea grupului țintă și a fost dificil să-i convingem că municipalitatea se gândește la o dezvoltare pe termen lung și nu doar la un proiect de câțiva ani. În plus, nu au avut niciun contact cu alte inițiative similare din care ar putea învăța, deci trebuiau rezolvate mai multe probleme pentru care nu erau pregătiți. Acest lucru a fost strâns legat de calitatea forței de muncă locale și de formarea necesară. La început a fost dificil să se vândă produse și servicii locale.

În plus, se pot oferi locuri de muncă pentru 70 de persoane în cooperativă, și chiar și alte municipalități sunt interesate de proiect.

Svatobor

Întreprinderea socială din Svatobor și-a început activitatea în 2006, unde se amestecă rezultatele grădinăriei terapeutice, angajării și socializării muncii prin voluntariat. Există 15 muncitori horticultori cu jumătate de normă și 150 voluntari, în special de etnie rromă, care lucrează împreună, în timp ce li se oferă servicii de formare în domeniul agriculturii și se oferă servicii de același tip și altor persoane. Scopul pregătirii este de a furniza informații despre lucrările de reconstrucție ecologică și a solului, astfel peste 21 de persoane interesate, în special de etnie rromă, au fost implicate în astfel de pregătiri educative. În perioadele anterioare, un număr de 138 de muncitori au putut să obțină locuri de muncă și să obțină un venit, din care jumătate erau de origine romă.

În Svatobor, o porțiune de pământ abandonată, puternic neglijată, a fost transformată într-o fermă productivă, cultivându-se în prezent mai ales legume, fructe și ierburi medicinale, dar se ocupă și cu creșterea animalelor și comerț (compost și produse artizanale tradiționale).

Pe lângă vânzările de pe piață, fondurile provin din diverse cereri, colaborări, premii (ASHOKA - Europa Centrală, Orange Foundation Award, Fundația Ekopolis, Premiul Confucius, Ekobank Elveția, Fundația Open Society, mici proiecte de finanțare UNPD-GEF, etc.), dar, aceștia primesc și o contribuție de angajare de la Oficiul Muncii, în special pentru lucrătorii cu dizabilități. Horticultura în sine poate produce 20% din costul întreținerii sale, cu un buget total de aproximativ 100.000 EUR pe an.

Inițiativa este continuată în mai multe locații (Rudlov, Ďurďoš și în mai multe municipalități din districtul Varanno). În prezent, 12 persoane lucrează pe perioadă nedeterminată, dintre care 3 de etnie rromă. Angajații sunt motivați să mențină inițiativa dacă nu sunt disponibile alte resurse și lucrează chiar și în mod voluntar în horticultură. Angajații permanenți includ un specialist agricol, un contabil, un fotograf și un specialist marketing.

Muncitorii și voluntarii desfășoară o serie de activități de protecție a mediului în zonă, înlăturând anterior 2 depozite mari ilegale din zonă și construind în locul acestora terenuri comunitare alături de zonele de grădinărit, inclusiv terenuri de sport (volei, fotbal, tenis, tenis de masă, baschet) și un loc de joacă.

Inițiativa are o utilitate socială deosebită, cu produse artizanale fabricate local, majoritatea fabricate de persoane cu dizabilități, iar o mare parte din legumele și fructele produse în horticultură sunt distribuite familiilor locale care au nevoie de acestea.

Întreprinderile sociale din Slovacia se răspândesc foarte lent, cu toate acestea, cooperativa din Svatobor funcționează de 12 ani. Fondatorul, Ștefan Straka, a fost inițial psiholog, așa că a dorit să creeze un proiect care să ajute la construirea comunităților și să ajute oamenii care trăiesc aici să-și găsească un sens în viață. Proiectul are un mare succes în rândul populației de etnie rromă, deoarece are un impact puternic asupra socializării muncii, criminalitatea a scăzut, iar populația non-rromă a acceptat rromii ca membri ai comunității lor.

Valaska (WASCO)

În mai 2014, Asociația Tinerilor Rromi (Združenie mladých Rómov) a lansat inițiativa Spălătoriei WASCO în Valaska. Satul este situat într-o zonă subdezvoltată economic, în districtul Brezová, iar o parte semnificativă a populației sale este dezavantajată. În plus, persoanele cu studii superioare sunt deseori solicitanți de locuri de muncă și nu există investiții care să creeze locuri de muncă în zonă.

Spălătoria comunitară angajează 27 de persoane din comunitatea cu o populație de 3.700 locuitori, dintre care 25 se ocupă cu spălatul și călcatul rufelor (15 dintre acestea cu normă întreagă, 10 cu jumătate de normă; mai mult de jumătate dintre acestea fiind femei), iar bunurile curățate sunt livrate clienților companiei cu autovehiculele firmei. Printre clienții lor se numără câteva hoteluri și Ministerul de Interne al Republicii Slovace, ale căror uniforme sunt curățate de angajații care lucrează în această spălătorie.

Până în prezent, 70-80 de persoane au intrat din întreprindere pe piața primară de locuri de muncă, ceea ce a dus la o rată ridicată a cifrei de afaceri, dar întreprinderea și-a propus în mod explicit să pregătească persoanele dezavantajate aflate în căutarea unui loc de muncă pentru o muncă îndelungată, deci nu are ca scop menținerea permanentă a lucrătorilor în cadrul întreprinderii. Mai degrabă, se dorește a fi o punte de legătură între șomaj și angajarea pe termen lung.

Există foarte puține oportunități de muncă în așezare și în jurul acesteia, sunt multe persoane dezavantajate, iar șomajul este ridicat de mult timp, în jurul valorii de 15%. În întreprindere lucrează, de asemenea, oameni care nu au reușit să-și găsească un loc de muncă timp de 10-20 de ani sau cărora li s-au încredințat cel mai mult lucrări de întreținere a așezărilor (măturarea străzilor, colectarea gunoiului), dar aici îndeplinesc și sarcini de conducere. De asemenea, compania a angajat și persoane cu stare de sănătate precară și care, în cea mai mare parte, nu pot găsi un loc de muncă din cauza bolii de care suferă, astfel au posibilitatea de a munci și de a socializa.

O parte din resursele necesare pentru operațiune sunt furnizate de Oficiul local de ocupare a forței de muncă, dar au primit deja sprijin și din partea UE și a altor licitații. A fost nevoie de 250.000 EUR pentru a începe o afacere, dar acum a devenit auto-susținută, cu peste 150 de clienți permanenți la nivel național. WASCO, de asemenea, lucrează în cooperare cu Centrul local multifuncțional din regiunea Felsőgaram pentru a oferi consiliere și instruire pentru persoanele defavorizate prin pregătirea pieței de muncă și căutarea de locuri de muncă. Costul serviciilor centrului este parțial acoperit de veniturile din spălătorie.

Angajații sunt, de asemenea, ajutați de alți experți externi, de ex.: dezvoltatori comunitari, specialiști ai ONG-urilor, consultanți ai instituțiilor publice, aceștia oferind de asemenea numeroase sfaturi de marketing și posibilități de apariție la diverse evenimente și festivaluri naționale.

Întreprinderea a devenit pe deplin auto-susținută până în 2018, iar multe instituții naționale, universități, parlamente și ministere de apărare îi sunt acum clienți. Scopul lor este să poată întreprinde lucrări de reparație a textilelor pe lângă spălare și să înființeze un birou și în alte locații.

Bune-practici în România

DIZAB-ROM

Inițiativa DIZAB-ROM, în forma sa actuală, a fost lansată în 2017 în nordul județului Argeș. Beneficiarii sunt 21 de localități din zonă (Albești, Aref, Băiculești, Corbeni, Tigveni, Valea Danului, Valea Iașului etc.), unde este concentrată aproximativ 17% din populația județului. Inițiativa angajează 8 persoane, dintre care până acum 2 persoane au intrat piața primară a muncii.

Muncitorii sunt tineri, cu diferite tipuri de dizabilități (de tip înalte, medii sau ușoare) (psihice, musculo-scheletice, auditive și vizuale), care nu au acces la educație și pregătire de nivel secundar sau profesional. Din acest motiv, a fost necesară înființarea unui atelier de pregătire profesională, în care tinerii să poată lucra în locuri de muncă protejate, să obțină o profesie sau să primească îndrumări profesionale în timpul activității lor. Orientarea profesională este complexă, incluzând dezvoltarea abilităților, activități de terapie ocupațională, alegeri în carieră, cunoaștere de sine, pregătire post-angajare și timp liber și voluntariat.

De asemenea, inițiativa a stabilit o colaborare strânsă cu municipalitatea Curtea de Argeș, Consiliul Județean Argeș, Autoritatea Județeană pentru Protecția Copilului (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Argeș) și mai multe școli locale, alături de Comitetul Paralimpic Român. O parte a pregătirii profesionale este asigurată de maeștrii invitați (de exemplu: legarea cărților, unde tinerii primesc o instruire de 360 de ore). Cu toate acestea, în activitatea lor de zi cu zi se bazează pe propriile resurse umane, în timp ce asistenții sociali din fundația de operare se ocupă cu tinerii din atelier. În timpul angajării, tinerii realizează suveniruri artizanale, lumânări și produse tipografice lucrate manual. Printre clienții lor se numără universități și companii (în cadrul serviciului de legare, se întreprinde legarea documentelor de diplomă, documentelor companiei), muncitorii producând și cantități mai mici de tipizate pentru companii locale și vând suveniruri la festivaluri, târguri și diverse evenimente.

Fundația are și propria companie de vânzări, care facilitează distribuția internă și își oferă produsele în străinătate prin intermediul organizațiilor partenere, de ex: în Franța. În ceea ce privește resursele, lansarea atelierului este susținută de instrumente susținute de Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap și este menținută parțial prin cooperarea cu eparhia locală. Zona de lucru a atelierului este asigurată de municipalitate și pusă la dispoziția Fundației în mod gratuit. Vânzările acoperă 30% din costurile de exploatare. În plus, își pot gestiona activitatea și din ofertele fiscale și sursele de subvenții.

Programul dorește să poată colabora cu partenerii săi pe termen lung, iar municipalitatea are în vedere în prezent, spre exemplu, achiziționarea de sere, care ar putea extinde gama de produse și sarcini disponibile tinerilor cu dizabilități.

FELIX

În 2008, Fundația Căminul FELIX a inițiat o întreprindere socială în Oradea. Organizația a fost înființată în 1995 cu scopul de a oferi resurse pentru îngrijirea copiilor aflați în întreținerea statului. Scopul principal a fost producerea de alimente pentru uz propriu (lapte), din care a devenit o afacere de sine stătătoare. Din 2008, fundația s-a angajat în activități socio-economice, prin care speră că îi va ajuta și pe tinerii aflați în îngrijire să își găsească locuri de muncă.

Există 14 tineri care lucrează în producția de lactate, dintre care 2 și-au schimbat locul de muncă. Pe lângă producția de lapte, funcționează un atelier de croitorie, un motel sezonier, un atelier de tâmplărie și un atelier de reparații auto, cu un număr de 13 angajați. În atelierul de croitorie se realizează genți, accesorii pentru bucătărie și baie, în timp ce în atelierul de tâmplărie se realizează și se repară mobilier.

Ferma de bovine are în angajare un medic veterinar permanent și un manager alături de cei tineri, dar mai mulți crescători ajută cu îngrijirea și sfatul animalelor, în sistem de voluntariat.

Fundația cooperează cu autoritatea județeană pentru protecția copilului și cu mai multe organizații internaționale prin care își vând produsele artisanale în străinătate. Exemple de astfel de organizații partenere includ Amblecote Christian Center, Assist International, Habitat for Humanity, People to People (FTM), PMU Interlife, Remember the Children, Rotary International, Samaritan's Purse, Sweden Second Hand Stores, The Hope Alliance, Whitelea Assembly of God și alte câteva organizații bisericești din Regatul Unit, Australia, Norvegia, Suedia, Danemarca, Statele Unite și România, care fac, de asemenea, donații care contribuie la acoperirea costurilor de funcționare.

Cea mai mică parte (aproximativ 10%) din lapte este destinată utilizării proprii, restul este vândut în Oradea și împrejurimi, iar automatele de lapte au fost înființate deja în 3 localități. Textilele sunt vândute cu precădere pe piața internațională prin intermediul partenerilor străini, motelul găzduiește oaspeți autohtoni și străini pe timp de vară, mobilierul este fabricat în tâmplărie pentru uz propriu și pentru căminele de copii, în timp ce atelierul de reparații auto menține în ordine propriul parc auto.

Succesul principal al afacerii se observă în capacitatea sa de a oferi locuri de muncă de lungă durată tinerilor care părăsesc orfelinatul, unii lucrează aici deja de zece ani, iar aproximativ o zecime dintre ei și-au schimbat locul de muncă și au obținut salarii mai mari. Este, de asemenea, un succes faptul că ferma de vite a devenit auto-suficientă, generează costuri și salarii și oferă oferte pentru alte activități din străinătate.

Există, de asemenea, o instruire periodică în timpul serviciului, iar aici sunt implicați și parteneri străini, în special cei din țările scandinave, care ajută la dobândirea și dezvoltarea cunoștințelor agricole ecologice.

Întreprinderea este în prezent în curs de dezvoltare și este înființată o fabrică de prelucrare a laptelui.

Albă-ca-Zăpada

Fundația Ajutați Copiii România din Cluj-Napoca a lansat inițiativa Albă-ca-Zăpada în anul 2006, aceasta oferind servicii de spălătorie, curățătorie, curățenie și grădinarit.

În întreprinderea socială, 5 persoane lucrează în spălătorie, 5 persoane oferă servicii de curățare, iar 5 persoane alături de 2 supraveghetori efectuează serviciile de grădinarit. Muncitorii sunt tineri ieșiți din orfelinate, cu dizabilități sau defavorizați. Scopul afacerii este de a oferi un prim loc de muncă pentru acești tineri care își petrec timpul liber împreună pentru a realiza o mai bună socializare (organizând excursii regulate). Echipa este bine încheagată, relația dintre angajatori și angajați fiind armonioasă și flexibilă. Unul dintre cele mai importante instrumente ale angajatorilor este lauda, distribuirea de premii și cadouri pentru munca bună, îmbunătățind astfel motivația și integrarea tinerilor.

Personalul Fundației oferă locuințe pentru tinerii care muncesc aici, indiferent dacă suferă sau nu de vreun handicap. În afară de angajați, există și 3-4 asistenți sociali, care elaborează un plan individual de dezvoltare pentru toți, le monitorizează cariera socio-profesională și progresul, îi ajută la orientarea lor în carieră, le oferă îndrumări de viață, le evaluează angajabilitatea pe piața primară a muncii și monitorizează cât mai mult posibil dezvoltarea lor după părăsirea mediului protejat.

Pe lângă autoritatea județeană pentru protecția copilului, fundația colaborează și cu asociațiile Kinderhilfe Rumanien și Johanniter Unfal Hilfe din Germania.

Serviciile de spălătorie sunt în procent de cca. 40% sunt utilizate de instituțiile publice locale, 20% de întreprinderile locale, 30% de alte companii și restul de 10% de persoane fizice. Un procent de 40% din serviciile curățenie este solicitat de o instituții publice, 40% de afaceri locale, 20% de alte companii, în timp ce serviciul de grădinarit este executat în întregime în instituții publice.

Compania are în prezent 47 de contracte active, dintre care 24 sunt permanente, bazate pe acorduri pe termen lung. La începutul activității, mașinile de spălat și aparatele de călcat au fost achiziționate cu sprijinul Ministerului German al Dezvoltării și Cooperării Economice și cu ajutorul donațiilor primite de la organizații străine. Încăperea de 30 de metri pătrați în care lucrează le-a fost pusă la dispoziție de către Universitatea Babeș-Bolyai.

Întreprinderea este parțial auto-susținută, 53% din veniturile sale fiind acoperite din venituri în 2010, iar acum valoarea lor a ajuns aproape de 70%. Cu toate acestea, valoarea subvențiilor nerambursabile este mai mică decât venitul generat de întreprinderea fundației. O parte din profituri sunt reinvestite în dezvoltarea afacerii. Scopul este de a crește numărul de tineri care participă la program, motiv pentru care Fundația caută în prezent resurse pentru a crește integrarea pe piața muncii a celor care participă la program și pentru a le monitoriza dezvoltarea socială.

Recikli

Asociația Viitor Plus și-a lansat proiectul denumit Recikli la București, în 2009, și angajează în prezent 4 persoane. Scopul programului este promovarea stilului de viață conștient de mediu și colectarea selectivă a deșeurilor. Programul angajează șomerii defavorizați din comunitatea locală pentru a oferi nu numai locuri de muncă, dar și acces la alte prestații sociale legate de muncă pentru familiile lor.

În plus față de angajați, un coordonator de proiect ajută la muncă, iar voluntarii asociației ajută la implementarea acestora. Organizația cooperează cu autoritățile locale din mai multe sectoare din București, Satul Copiilor SOS din România participă la organizarea evenimentelor comunitare și educaționale, și ajută, de asemenea, la selecția personalului, iar asociația de ciclism Asociația Bate Șauasă PriceapăIapa susține implementarea prin intermediul bicicletelor.

În program sunt colectate și revândute cantități mai mici de deșeurii (25-150 kg) colectate selectiv, pentru care nu se deplasează colectoarele sau procesatorii mai mari. Ei încheie contracte cu companii și comunități mai mici și sunt, de asemenea, educați asupra conștientizării mediului. Merg la domiciliu pentru deșeurii, colectarea se efectuează cu ajutorul bicicletelor, astfel încât compania nu are emisii de CO₂. De asemenea, plasează reclame informative pe paginile colectoarelor selective de deșeurii și tipăresc și distribuie pliante cu conținut de conștientizare a mediului.

În ceea ce privește resursele proprii, asociația gestionează un buget anual de 30.000 EUR, din care 40% provin din activități comerciale și 60% din finanțare prin licitații (de exemplu: proiecte de protecție a mediului Kaufland) și prin donații.

În toate cazurile, angajații primesc instruire atât pentru circulația cu bicicletele, cât și pentru dezvoltarea abilităților lor de comunicare, astfel încât să poată comunica eficient cu punctele și comunitățile de primire.

Rezultatele programului sunt foarte diverse: acestea asigură că deșeurile colectate sunt cu adevărat reciclabile, educă la conștientizarea mediului în rândul participanților, oferă locuri de muncă și mijloace de trai pentru lucrătorii defavorizați și le îmbunătățesc cultura muncii. În plus, deșeurile sunt colectate într-un mod ecologic.

Promotorii doresc să poată oferi mai multe resurse pentru completarea cererilor, crescând astfel veniturile și oportunitățile, dar, în general, se declară mulțumiți. Pe măsură ce afacerea crește, numărul de angajați și zona acoperită crește, iar obiectivul final este de a deveni o afacere auto-susținută.

Practica utilizată a fost deja adoptată și de alte câteva orașe, cum ar fi Timișoara.

SM Emmaus

Programul Asociației Freres a început în 2013 în Satu Mare și angajează în prezent 20 de tineri în programul de socializare a muncii. De asemenea, Asociația operează un magazin de mobilă second-hand și un restaurant fast-food, iar angajații săi sunt adulți tineri care părăsesc instituțiile de protecție a copilului și persoane defavorizate, cu scopul de a promova integrarea profesională și socială.

Pe durata activității de muncă, cooperează cu mai multe organizații internaționale, în special franceze, engleze și elvețiene, care oferă pregătire profesională și stagii pentru lucrătorii tineri din străinătate. Angajații sunt ajutați de un avocat și un psihiatru, care este un angajat permanent al asociației, iar sarcinile lor sunt de a ajuta tinerii să își trăiască viața, să se integreze în viața comunității și să le promoveze responsabilitatea.

Majoritatea resurselor lor provin din donații străine, care vin de obicei din Franța, Finlanda, Elveția și Regatul Unit sub formă de bunuri de ocazie (mobilă, veselă, alte produse) și pot fi vândute în magazinele proprii de către tinerii implicați în program. În ultimii doi ani, donațiile din România au scăzut, donațiile fiscale nefiind tipice.

Deoarece printre tinerii înscriși în program sunt mai multe persoane cu boli mintale și deficiențe în socializare, fiecare nou angajat începe cu un program de probă de 1-3 luni pentru a vedea dacă se pot încadra în comunitate. Dacă finalizează cu succes perioada de probă, vor primi un loc muncă, cazare și posibilitatea de instruire ulterioară. Unii dintre își finalizează studiile datorită participării la program, fie că este vorba de școala primară sau gimnazială.

Participanții sunt implicați în principal în formare și practică profesională din străinătate și pot alege dintre profesiile oferite de o organizație parteneră străină, de ex.: coafor, bucătar, chelner, restaurator de mobilă. Pe lângă pregătirea unică, cu o durată de 1-3 luni, împreună cu practica profesională, poate dura până la un an până la finalizarea stagiului. După finalizarea pregătirilor și practicii profesionale, cursanții vor primi un certificat și o diplomă.

Cei care finalizează cu succes pregătirea au șanse mari să fie angajați, în unele cazuri dezvoltând profilul de afaceri al asociației, de ex.: restaurator de mobilă, ospătar, bucătar. Există o fluctuație ridicată în cadrul comunității, unii părăsesc programul, însă mulți tineri sunt capabili să-și găsească un loc de muncă mai bine plătit după ce au dobândit o profesie.

În viitor, asociația ar dori cu siguranță să îmbunătățească programul, să crească numărul de angajați și gama de servicii și să se bazeze pe membrii săi implicați anterior și instruiți de ei.

STEA

Programul de grădinărit STEA a fost lansat în 2015 de Asociația Stea din Satu Mare. Scopul programului este îmbunătățirea vieții a 22 de tineri fără adăpost, pe o perioadă de 24 de luni, care include îmbunătățirea integrării lor sociale și de angajare, asistarea lor în dobândirea unei cariere, oferirea de consiliere și terapie personalizată și sprijinirea integrării.

Deși programul în sine nu se referă în special la ocuparea forței de muncă, este tratat ca o bună practică, deoarece poate îmbunătăți semnificativ intrarea pe piața muncii a mai multor grupuri defavorizate, prin muncă. Trei tineri au reușit acest lucru de când a început programul.

Programul include un psiholog și un asistent social cu normă întreagă, precum și mai mulți asistenți sociali și voluntari care asistă într-un program de muncă variat activitățile întreprinse de tineri. Pe lângă grădinărit, ca program terapeutic, participanții iau parte și la activități de după-amiază pentru a-și îmbunătăți abilitățile sociale și se concentrează pe exprimarea emoțiilor, dezvoltarea comportamentului social și alegerea carierei.

Programul are ca scop, în principal, creșterea de legume ecologice, care sunt oferite prin vânzări pe internet și cu livrare gratuită la domiciliu în Satu Mare, precum și beneficii în natură pentru tinerii care participă la program. Pe parcursul vânzărilor online, persoanele interesate pot să cumpere un coș cu un conținut care se schimbă săptămânal, în funcție de randamentul recoltei.

Asociația cooperează cu două organizații franceze și una italiană, în principal pentru a se ajuta reciproc în a împărtăși experiențele. În ceea ce privește resursele sale, asociația se menține prin licitații, de ex.: prin programul Fundația PACT și programul Țara lui Andrei aparținând lui OMV-Petrom.

Programul este considerat unul de succes, nefiind caracteristică renunțarea la acesta, cei care participă la program rămân și după orele de lucru pentru activități de după-amiază. Au reușit să ofere tinerilor un mediu protejat în timpul procesului de integrare-învățare, dobândind în același timp cunoștințele și abilitățile de care au nevoie pentru a putea găsi un loc de muncă pe piața primară a muncii.

Scopul este ca programul să fie pe propriile temelii cât mai mult posibil, pentru a crea mai multă cooperare pentru tinerii care se vor angaja mai târziu. Doresc să își îmbunătățească semnificativ abilitățile de marketing și de afaceri, deoarece la începutul programului, acestea nu a fost la un nivel potrivit, ceea ce a făcut ca procesul de vânzare de zi cu zi să fie greu de înțeles și de construit.

Deși nu aveau cunoștințe suficiente în domeniul agriculturii ecologice, pe durata programului s-a dobândit treptat acest lucru și a fost transmis tinerilor.

Tămașda

În 2011, la Tămașda a fost inițiat atelierul de împletire coșuri condus de Fundația Ruhama. Scopul programului este de a ajuta integrarea comunității rrome locale, de a crea locuri de muncă pentru tineri defavorizați și adulții de origine rromă și de a introduce șomerii pe piața primară a muncii.

Atelierul angajează 6 lucrători și activitatea sa este asistată de 2 asistenți sociali. În calitate de specialist extern, au folosit serviciile unui meșter împletitor de coșuri, care i-a pregătit pe muncitori pentru a crea produse și coșuri împletite de înaltă calitate.

Fundația a stabilit un parteneriat cu Primăria din Salonta, care oferă o zonă de producție pentru o plantație de salcie, astfel încât să se poată realiza coșuri din materii prime cultivate local. Produsele finite sunt vândute în principal în Austria, însă au și propriul magazin web prin care se vând coșuri, ghivece de flori și alte decorațiuni împletite.

Programul este finanțat printr-o subvenție din partea Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, dar întreprinderea a realizat, de asemenea, o serie de dezvoltări strategice pentru a deveni competitivă. Pentru a fabrica un produs comercializabil, aveau nevoie de echipamente și materii prime de calitate. Nuiua a fost obținută, de exemplu, dintr-o plantație din județul Vrancea, iar ulterior s-a demarat crearea propriei plantații.

În timpul programului, a fost favorabil faptul că mai devreme s-a creat o bună relație cu comunitatea locală de etnie rromă, iar administrația locală a sprijinit și inițiativa și toată lumea a fost motivată în ceea ce privește reușita inițiativei. În plus, aproape o treime dintre cei implicați în formare și-au găsit ulterior un loc de muncă în cadrul întreprinderii, o treime au obținut locuri de muncă în altă parte, iar restul au abandonat inițiativa; cu toate acestea, rata ocupării forței de muncă a fost în continuare de 66%.

Șomerilor dezavantajați implicați se poate, de asemenea, asigura un trai pe termen lung, deoarece competitivitatea, calitatea și produsele comercializabile pe piață au fost de la început o preocupare avută în vedere. Întreprinderea funcționează și astăzi, în principal datorită comenzilor în curs pentru străinătate, iar în al doilea rând, vânzările prin intermediul magazinului web generează suficiente venituri pentru a menține atelierul la linia de plutire.

Anexă Chestionar

pentru descrierea bunelor-practici ale programului de lucrări publice

Date de bază

1. Denumirea programului de lucrări publice		2. Data de start a programului(anul)	
3. Denumirea, sediul, adresa, datele, numele persoanei de contact și datele de contact ale organizației de operare			
4. Locația(iile) de executare (localitate(i)) <i>Evidențiați așezările importante prin subliniere!</i>			
5. Numărul de angajați în funcție de tipul de activitate		anul	anul
	Activitate	Numărul de angajați	numărul total de persoane ieșite pe piața primară a muncii
	a.		
	b.		
	c.		
	d.		
	e.		
	f.		
	g.		

<p>6. Obiectivele cele mai importante ale programului în cuvinte cheie (în afara angajării)</p>						
<p>7. Cu ce organizații se cooperează, care este scopul cooperării?</p>						
<p>8. Ce fel de ajutor profesionist extern se folosește, în ce scop/ pentru ce sarcină se folosește acest ajutor? <i>De asemenea, luați în considerare și angajații/reprezentanții sezonieri (periodici)!</i></p>						
<p>9. Ce fel de ajutor profesionist intern – care nu este angajat public - se folosește, în ce scop/ pentru ce sarcină se folosește acest ajutor? <i>De asemenea, luați în considerare și angajații/reprezentanții sezonieri (periodici)!</i></p>						
<p>10. Către ce fel de clienți sunt vândute produsele și serviciile fabricate în cadrul lucrărilor publice? (însemnați) <i>Vă rugăm să furnizați detalii pentru fiecare activitate principală.</i></p>	<p>Administrația locală, instituția municipală <i>De exemplu: grădiniță</i></p>	<p>Alte instituții publice locale <i>De exemplu: școală, instituție de îngrijire a sănătății non-municipală, etc.</i></p>	<p>O companie locală, micro-regională <i>De exemplu: magazine, alți furnizori industriali sau de servicii, întreprinderi</i></p>	<p>O companie din afara micro-regiunii</p>	<p>Indemnizație pentru persoanele defavorizate social <i>Completați aici numai dacă produsul dat, serviciul nu este furnizat celor nevoiași printr-o instituție municipală</i></p>	<p>Altele, mai precis: <i>Vă rugăm să indicați și modul în care este utilizat!</i></p>

Activitate/produs sau serviciu							Modalitate
a.							
b.							
c.							
d.							
e.							
f.							
g.							
11. Există un punct de vânzare specific, caracteristic doar programului dvs. de muncă publică și a pieței dvs. de înregistrare?							
12. Ce documente sunt disponibile despre program/inițiativă, cum pot fi accesate? <i>(De exemplu, descrierea programului, evaluarea impactului, cercetarea, interviurile, acoperirea media, pagina web etc.)</i>							
13. Ce surse sunt utilizate pentru a finanța funcționarea?(faceți referire la fiecare tip de sursă)							

Angajații (publici)

<p>14. Cum sunt selectate persoanele angajate în anumite locuri de muncă publice? <i>De exemplu: pe baza calificărilor, a situației familiale, a situației financiare, care vizează angajarea permanentă sau mai degrabă înlocuirea continuă a angajaților etc.</i> <i>Dacă aveți diferite opțiuni și considerații pentru fiecare activitate sau loc de muncă, vă rugăm să le specificați în detaliu!</i></p>	
<p>15. Există vreun program de formare sau dezvoltare legat de programul de muncă publică? <i>Vă rugăm să specificați în detaliu cine au primit și ce fel de dezvoltare și pregătire au primit/primesc (o singură dată - continuă, scop, temă, rezultat) și principalii parametri de dezvoltare și formare! (de exemplu: curs de x ore, formare, educație școlară etc.)</i></p>	
<p>16. Dacă a existat un program de formare/dezvoltare: care este experiența în această privință? <i>Cât de mult succes a avut? Ratele de înscriere, abandonul, cunoștințele dobândite, competențele etc.</i></p>	

Evaluarea programului

<p>17. Care considerați că sunt principalele considerente pozitive ale programului? (Rezultate)</p>	
<p>18. La ce dificultăți serioase au trebuit să facă față?</p>	
<p>19. Ce ați face altfel ulterior? De ce?</p>	
<p>20. Cum vedeți viitorul acestui program? <i>Asigurați-vă că abordați durabilitatea programului, nevoile și oportunitățile de dezvoltare!</i></p>	